

Granskning av naturpolitiska förslag i partiernas valmanifest

11 september 2026

I sina valmanifest redogör partierna för vilka frågor de framför allt vill prioritera under kommande mandatperiod. De sista valmanifesten presenterades med mindre än en vecka kvar till valet. Naturskyddsföreningen har kartlagt vad partierna säger om naturen i sina valmanifest samt vilka naturpolitiska förslag de presenterar. Även om valmanifesten inte ger en fullständig bild av partiernas politik på naturområdet, ger de en viktig fingervisning om hur högt partierna kommer att prioritera naturen i en kommande regeringsförhandling.

Varför så få skarpa förslag för att bevara natur i partiernas valmanifest?

Nästan alla partier skriver i sina valmanifest om värdet av den svenska naturen. Trots detta saknar valmanifesten till stor del konkreta och tillräckligt ambitiösa förslag för att skydda naturen. Flertalet partier lägger dessutom förslag i strid med vad Naturskyddsföreningen ser som nödvändigt för att bevara den biologiska mångfalden och leva upp till nationella och internationella mål kopplat till naturen.

Även om positiva förslag förekommer är den samlade bilden att partiernas valmanifest på det stora hela saknar flera nödvändiga förslag för att bevara den biologiska mångfalden och skydda naturen. Några förslag sticker ut som särskilt oroväckande.

Sverigedemokraterna lovar exempelvis att införa ett maxtak för hur mycket mark som ska få skyddas, och vill att allt skydd som huvudregel ska vara tillfälligt. Detta skulle innebära ett hårt slag mot skogens värdefulla arter och livsmiljöer. Det skulle dessutom försvåra för de många markägare som idag vill få ersättning för att skydda skog, men som får vänta många år innan de kan få ersättning från staten.

Moderaterna och Kristdemokraterna presenterar förslag som i praktiken innebär att det generella strandskyddet skulle tas bort. Liberalerna och Centerpartiet lyfter att de vill se lätnader i dagens skydd. Moderaterna ägnar ett helt delavsnitt i sitt valmanifest åt förslag som helt skulle förändra den grundregel om skydd av stränder som finns idag. Detta i ett läge där strandskyddet snarare skulle behöva stärkas, särskilt i högt exploaterade områden, i syfte att bevara den biologiska mångfalden, ge skydd mot klimatförändringarna och fortsatt värna allmänhetens tillgång till stränderna.

Hos hälften av partierna – Kristdemokraterna, Moderaterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet – saknas dessutom helt och hållet konkreta förslag om att skydda mer natur. Här sticker Vänsterpartiet ut bland oppositionspartierna genom att inte presentera ett enda naturpolitiskt förslag. Partiet nämner inte ens ordet "natur" i sitt valmanifest annat än i fråga om "naturresurser". Detta är förvånande med tanke på de höga ambitioner som partiet visat i Naturskyddsföreningens granskning om partiernas miljöambitioner inför kommande mandatperiod.

Vår kartläggning visar dock att flertalet partier, från vänster till höger, presenterar positiva åtgärder för Östersjön. Till exempel föreslår Liberalerna, Miljöpartiet, Moderaterna och Socialdemokraterna begränsningar av industrifisket i Östersjön och Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår att en återhämtningsplan upprättas. Dessa förslag är viktiga steg på vägen för att se till att ekosystemen i Östersjön kan återhämta sig.

Ett naturpolitiskt förslag som sticker ut som särskilt positivt är Miljöpartiets förslag om att inrätta ett naturpolitiskt ramverk med tillhörande naturpolitiskt råd. Detta skulle ge viktiga långsiktiga förutsättningar för att samordna och genomföra en ambitiös naturpolitik.

Naturskyddsföreningen kan alltså konstatera att partiernas valmanifest, med vissa undantag, tyvärr innehåller allt för få skarpa förslag för att skydda natur och bevara biologisk mångfald. Detta är oroväckande när naturen behöver en röst mer än någonsin.

Granskningsunderlag: Partiernas naturpolitiska förslag

I den här kartläggningen inkluderas förslag som på ett direkt sätt relaterar till bevarande och främjande av biologisk mångfald och arters livsmiljöer samt en kort kommentar från Naturskyddsföreningen på respektive partis förslag.

1. Centerpartiet

I valmanifestet skriver Centerpartiet följande: "Sverige ska ha ren natur, friska hav, stor artrikedom och en vardag fri från farliga kemikalier. Det är grunden för människors hälsa, starka ekosystem och ett hållbart samhälle" (s.30). Partiet vill att "värdefull natur ska skyddas, haven återhämta sig och farliga ämnen fasas ut, så vi kan lämna över ett friskare Sverige till nästa generation" (s.30).

Valmanifestet inkluderar följande förslag på naturområdet:

- Reformera miljöbalken för att halvera tiden för tillståndprocesser.
- Miljöanpassa vattenkraften.
- Sverige ska ta initiativ till en återhämtningsplan för Östersjön.
- Nej till brytning i alunskiffer och skydda det kommunala vetot vid uranbrytning.
- Förbättra naturvården och återställ den biologiska mångfalden. Detta genom att restaurera naturreservat, skydda urskogar och intensifiera arbetet mot invasiva arter.
- Införa ett mål om 30 procent ökad tillväxt i skogen till 2050.
- Reformera EU-regler kopplat till skogen i syfte att göra dem "förenliga med verkligheten i svenska skogar" (s.31).
- Stärka äganderätten i grundlagen och garantera ersättning för inskränkningar.
- Gör naturvårdskontots tidsfrist till 20 år och gör så att ersättningsfonden täcker fjällnära skog.
- Sprid ägandet av skog i hela landet och få fler skogsägare. Partiet skriver: "Ge tusentals fler svenskar möjlighet att bli skogsägare genom att sälja delar av Sveaskogs mark till enskilda, samtidigt som de mest värdefulla naturmarkerna stannar i statlig ägo." (s.31)

- Reformera reglerna kring strandskyddet. Detta i syfte att se till att "enskilda människor kan bygga och bo på sin mark vid insjöar och vattendrag där det idag inte är möjligt". Partiet skriver att "Strandskyddet ska skydda naturen, inte stå i vägen för människors frihet att forma sin vardag" (s.54)

Naturskyddsföreningens kommentar: Centerpartiet pekar på vikten av att värna naturen och dessutom föreslår att naturvärden ska förbättras och den biologiska mångfalden återställas. Men det saknas flera nödvändiga konkreta förslag för att skydda den biologiska mångfalden. Partiets förslag om att all urskog ska skyddas är positivt, men mer krävs för att stoppa avverkningarna av våra mest värdefulla skogar. Exempelvis behöver de kartläggas för att kunna skyddas och även naturskogarna behöver omfattas av skyddet. Partiets förslag om att sälja delar av statligt ägda Sveaskogs marker till privatpersoner skulle också innebära att statens möjligheter att leda vägen i fråga om omställningen till ett hållbart skogsbruk minskar. Exempelvis förloras möjligheten att restaurera statlig skogsmark och erbjuda mark med låga naturvärden som bytesmark när privata skogsägare vill skydda sin skog.

Bland de positiva förslagen återfinns att partiet vill att Sverige tar initiativ till en återhämtningsplan för Östersjön.

2. Kristdemokraterna

I valmanifestet skriver Kristdemokraterna att "Sverige har en fantastisk natur som ger förutsättningar för livskraftigt jordbruk, skogsbruk, fiske och jakt." (s.7) och menar också att det är "vår jord, vår skog och våra gruvor som är basen för vårt välbefinnande" (s.2).

Valmanifestet inkluderar följande förslag på naturområdet:

- Öka produktionen i jordbruket, skogen och gruvorna. Partiet vill att "hela Sverige ska växa" (s.6)
- Förenkla reglerna för skydds jakt. Partiet skriver att rovdjursstammarna ska hållas "på rimliga nivåer". (s.8)
- Ta bort hinder för jakt på säl och skarv.
- Avskaffa det generella strandskyddet. Partiet skriver att allmänhetens tillgång till strandlinjen ska säkras och att kommunerna ska få avgöra vilka områden som är skyddsvärda och var det får byggas.

Naturskyddsföreningens kommentar: Trots att partiet pekar på att den svenska naturen är "fantastisk" och utgör grunden för vårt välbefinnande, riskerar förslagen som läggs fram på naturområdet att förvärra läget för den biologiska mångfalden. Partiet presenterar inga av de förslag som Naturskyddsföreningen ser som nödvändiga för att bevara den biologiska mångfalden och arters livsmiljöer. Exempelvis saknas förslag om att skydda natur och stötta skogsbrukare som vill ställa om till hållbara metoder. Dessutom vill partiet avskaffa det generella strandskyddet, vilket Naturskyddsföreningen ser som ett förslag som skulle få omfattande negativa konsekvenser för strändernas känsliga växt- och djurliv, för allmänhetens tillgång till stränderna och minska skyddet mot klimatförändringar.

3. Liberalerna

Liberalerna skriver att det vill se en "levande natur och friska hav". Partiet skriver även "Genom att skydda mer natur [...] kan vi se till att kommande generationer kan njuta av naturupplevelser på samma sätt som idag" (s.33).

För att skapa levande natur och friska hav föreslår partiet följande på naturområdet:

- Fler naturreservat och nationalparker.
- Stopp för kustnära trålning i Östersjön.
- Allmän jakt på skarv.
- Mer förutsebara villkor för skogsbrukare.
- Skydda skogar med höga naturvärden och ge ersättning till markägare som bidrar till biologisk mångfald.
- Svenska kor ska få beta ute.
- Förändringar av strandskyddet så att "fler kan rå om sin egen fastighet, bygga en brygga eller förverkliga sin husdröm samtidigt som landsbygden kan utvecklas" (s.20)

Naturskyddsföreningens kommentar: Liberalerna lyfter vikten av en levande natur och friska hav, och Naturskyddsföreningen ser positivt på att partiet föreslår exempelvis att skogar med höga naturvärden ska skyddas och att markägare som bidrar till biologisk mångfald ska få ersättning. Även förslagen om fler naturreservat och nationalparker samt stopp för kustnära trålning i Östersjön är positiva. För att detta ska bli möjligt i praktiken krävs dock även fler konkreta åtgärder – som exempelvis kartläggning av ur- och naturskogar och säkerställande av tillräcklig finansiering i budgeten. Sådana förslag finns inte inkluderade i valmanifestet.

Partiets förslag om att förändra strandskyddsreglerna riskerar att få negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden och allmänhetens tillgång till stränder.

4. Miljöpartiet

I sitt valmanifest skriver Miljöpartiet att "En frisk, fungerande natur är grunden för allt liv på jorden och förutsättningen för vår välfärd." (s.5). Partiet framhåller att en motståndskraftig natur skyddar mot naturkatastrofer så som torka och översvämningar, och skriver att "när vi värnar naturen, djuren och artrikedomen, värnar vi hela samhället" (s.5). Vidare menar partiet att "Våra hav, skogar, kustlinjer och sjöar ska vara till för alla. Att vistas i naturen och vid stränder, plocka bär och svamp, bada i havet och övernatta i tält är en frihetsfråga och får aldrig bara vara för den som har råd med strandtomt." (s.6).

Valmanifestet inkluderar följande förslag på naturområdet:

- Införa naturpolitiskt ramverk och naturpolitiskt råd med årlig redovisning av utvecklingen för naturen.
- Skydda mer skog och återställa mer natur.
- Stärkt skydd för hotade djur och växter.
- Stoppa industritrålning och överfiske samt införa en återhämtningsplan för Östersjön.
- Satsa på mer ekologisk mat.

- Stötta skogsägare att ställa om till hållbara metoder i skogsbruket.
- Bevara ett starkt strandskydd.
- Förbud av uranbrytning och brytning i alunskiffer.

Naturskyddsföreningens kommentar: Miljöpartiet är det parti som lägger fram de mest omfattande förslagen för naturen. Valmanifestet inkluderar flera förslag som Naturskyddsföreningen ser som positiva. Till exempel skulle förslaget om ett naturpolitiskt ramverk med tillhörande naturpolitiskt råd skapa viktiga långsiktiga förutsättningar för en ambitiös naturpolitik. Även förslagen om att skydda och återställa mer natur, stoppa industritrålning i Östersjön och bevarande av det generella strandskyddet är exempel på sådant som skulle få positiva effekter för den biologiska mångfalden.

Däremot inkluderar valmanifestet inga explicita förslag om att all ur- och naturskog ska skyddas till 2030, förslag om siffrsatta mål kring hur stor andel av våra land- och vattenområden som ska skyddas, eller konkreta förslag om att säkerställa tillräcklig finansiering för skydd av natur.

5. Moderaterna

Moderaterna skriver att "I ett rättvist Sverige värnas miljön, klimatet och möjligheten att bo i hela landet". Valmanifestet inkluderar följande förslag på naturområdet:

- Värna det svenska självbestämmandet över skogen och "riv fler hinder för skogsbruket" (s.39). Partiet nämner särskilt att "artskyddsförordningen, som bygger på EU-beslut, är en del av den miljölagstiftning som orsakar stora problem för skogsbrukare." (s.39)
- Utöka möjligheterna till skydds jakt på varg och minska vildsvinsstammen.
- Öka arealen naturbetesmark och främja förutsättningarna att hålla betande djur.
- Stoppa storskalig industritrålning i Östersjön.
- Öka jakten på skarv och gråsäl i syfte att skydda kustmiljön.
- Ändra i strandskyddslagstiftningen så att förfarandet påminner om det vid bygglov och kallas strandlov.
- Att kommunerna blir huvudansvariga för att avgöra var strandlov ska beviljas.

Naturskyddsföreningens kommentar: Trots att Moderaterna skriver att värnande av miljön är en del av ett rättvist Sverige är valmanifestet svagt när det kommer till förslag om att skydda naturen. Det är positivt att Moderaterna föreslår stopp mot storskalig trålning i Östersjön och ökade arealer naturbetesmarker. Däremot inkluderar valmanifestet inga förslag om att öka skyddet av natur. Dessutom har partiet flera förslag som Naturskyddsföreningen anser skulle vara direkt negativa för den biologiska mångfalden, så som de föreslagna förändringarna av strandskyddet samt förslaget om att riva fler hinder för skogsbruket. Dessa förslag innebär i praktiken att viktiga regelverk för att skydda den biologiska mångfalden skulle luckras upp eller tas bort.

6. Socialdemokraterna

Socialdemokraterna skriver i sitt valmanifest att "den svenska naturen är något av det finaste vi har", men att "den biologiska mångfalden hotas när arter trängs undan och hela ekosystem utarmas." Partiet beskriver även hur allemansrätten ger människor, "oavsett bakgrund eller plånbok", möjlighet att vistas i naturen, och menar att den inte är något som kan tas för givet (s.21).

Partiet föreslår följande kopplat till naturen:

- Fler nationalparker.
- Stoppa industrifisket av sill och strömming i Östersjön.
- Permanent utflyttning av trålgränsen och skärpa kontrollerna av fiskfångster.
- Införa brottsrubriceringen "synnerligen grovt miljöbrott" (s.21).
- Kraftigt minskad vildsvinsstam.
- Värna betesrätten.
- Ge skogsbruket "långsiktiga och tydliga förutsättningar" (s.20)

Naturskyddsföreningens kommentar: Socialdemokraterna menar att den svenska naturen är "något av det finaste vi har", men Naturskyddsföreningen kan konstatera att partiets valmanifest trots detta saknar viktiga förslag för att skydda naturen. Det är positivt att partiet föreslår att fler nationalparker ska inrättas, att industrifisket av sill och strömming i Östersjön ska stoppas och en permanent utflyttning av trålgränsen. På det stora hela är förslagen dock otillräckliga för att skydda den biologiska mångfalden. Exempelvis saknas konkreta förslag om att ge formellt skydd till ur- och naturskogar, ett siffersett mål om hur stor andel av land- och vattenområden som ska skyddas samt förslag om stöd för skogsbrukare att ställa om till hållbara skogsbruksmetoder

7. Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna skriver att "Skogen är en oerhört viktig resurs i Sverige, både som exportvara och för alla de arbetstillfällen den genererar på landsbygden" (s.11). Partiet skriver att dess grundsyn är att skogen ska brukas. Därför föreslås följande på naturområdet:

- Ett tak på hur mycket mark som skyddas.
- Skydd ska som regel vara tidsbegränsat.
- Skogsavverkningar under 2 ha ska kunna göras utan avverkningsanmälan.
- Inför en kostnad för att överklaga avverkning.
- Stärka och öka svensk skogsproduktion.
- Ersättning till skogsbrukare "i de fall man får en inskränkning i brukandet" (s.12).

Naturskyddsföreningens kommentar: Sverigedemokraterna fokuserar på skog när det kommer till natur, och skriver att partiet ser skogen som en viktig resurs som ska brukas. Med undantag från förslaget om att ge ersättning till skogsbrukare, saknas dock positiva förslag för natur och biologisk mångfald helt. Istället har partiet förslag som står i motsättning till vad Naturskyddsföreningen ser skulle behöva göras för att värna den biologiska mångfalden. Istället för ett ökat skydd av skog föreslår partiet ett maxtak för hur mycket mark som ska

skyddas och att skydd som grundregel ska vara tidsbegränsat. Att avverkningar ska kunna göras utan avverkningsanmälan skulle också minska möjligheten till tillsyn av skogsbruket och strida mot internationella konventioner om allmänhetens insyn i och möjlighet att påverka beslut som rör miljön. Förslagen skulle alltså föra tillståndet för Sveriges natur i fel riktning.

8. Vänsterpartiet

Vänsterpartiet skriver att naturresurser är "avgörande för landets välbefinnande" (s.15), och att de kommuner som "förser Sverige med skog, vattenkraft och malm" ska få ta större del av vinsterna från resurserna. Valmanifestet innehåller dock inga förslag kopplade till naturen.

Naturskyddsföreningens kommentar:

Vänsterpartiet beskriver naturen i form av en resurs, och lyfter inte värdet av naturen i sig själv. Naturpolitiska förslag saknas helt, och därmed även förslag om åtgärder som är nödvändiga för att vända förlusterna av biologisk mångfald.